

Wojciech Kalinowski

Urbanistyka i sanacja miast - seminarium w Ingelheim

Ochrona Zabytków 31/3 (122), 196

1978

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

JUBILEUSZOWY PROGRAM TV Z CYKLU „OCALIĆ OD ZAPOMNIENIA”

Pod koniec 1977 r. Telewizja Polska nadała pięćdziesiąty program z cyklu *Ocalić od zapomnienia*. Cykl ten narodził się w 1971 r., początkowo programy ukazywały się nieregularnie, później co dwa miesiące, a od połowy 1974 r., kiedy zaczęła je realizować Naczelna Redakcja Publicystyki Kulturalnej, co miesiąc. Celem tych programów jest nie tylko pokazywanie i omawianie polskich zabytków, ale także krytykowanie zaniedbań, interwencje w wypadkach bezmyślnej dewastacji obiektów zabytkowych, dyskusje nad różnymi spornymi zagadnieniami ich ochrony. Warto przypomnieć program poświęcony warszawskim Powązkom, Łodzi oraz jej przemysłowej i mieszkalnej zabudowie z XIX i XX w., programy o architekturze

drewnianej, o Zamościu czy o laureatach konkursu Ministerstwa Kultury i Sztuki na najlepszych użytkowników obiektów zabytkowych.

Programy cyklu wzbudzały i wzbudzają ożywione dyskusje i niejednokrotnie pomagają w podejmowaniu właściwych decyzji. Przykładem może być program pt. *Sopot retro* (1975 r.), dzięki któremu wstrzymane zostały decyzje dotyczące wyburzenia willi, stawiania wieżowców i zamiany drewnianego sopockiego móla na betonowe.

Program pt. *Drewniane miasteczka* uzyskał jedną z czterech głównych nagród na VII Przeglądzie Filmów o Muzeach i Zabytkach w Kielcach w 1974 r. W 1975 r. cykl *Ocalić od zapomnienia* stał się laurea-

tem „Złotego Ekranu”, a w 1978 r. Generalny Konserwator Zabytków prof. dr W. Zin udekorował najstarszych stażem realizatorów programu złotymi odznakami „Za Opiekę nad Zabytkami”. Cykl realizowany jest przez red. Z. Halotę przy współpracy red. K. Berlinga. Do stałych współrealizatorów należą: red. B. Sałacka, W. Dobrowolski, F. Majkowski, H. Kucharski, J. Popczyk, I. Kwiatkowska, K. Mielech i lektor L. Szolajski. Należy dodać, że 19 maja 1978 r. nadany został 57 program pt. *O zabytkach inaczej*, poświęcony działalności Ośrodka Dokumentacji Zabytków w Warszawie.

Krzysztof Nowiński

URBANISTYKA I SANACJA MIAST — SEMINARIUM W INGELHEIM

W dniach 14—16 lutego 1978 r. odbyło się w Ingelheim (RFN) seminarium poświęcone problemom przebudowy i rewitalizacji miast historycznych, zorganizowane przez Akademię im. Fridtjofa Nansena. Jest to zasłużona placówka, działająca przy tamtejszym Uniwersytecie Ludowym (Volkshochschule), rozwijająca międzynarodową współpracę kulturalną. Obrady otworzył prof. Hans-Heinz Eppelheimer, dyrektor Uniwersytetu Ludowego, podkreślając wagę spraw ochrony spuścizny historycznej w współczesnej rozbudowie miast. Przewodniczącym został dr Erwin Morlock, prezes Związku Architektów Rheinland-Pfalz.

W czasie obrad wygłoszono następujące referaty:

Frank Rauda, *Przepisy prawne w planowaniu przestrzennym i budownictwie* (w RFN); Peter Zlonicky, *Sanacja miast w powiązaniu z ich rozwojem przestrzennym na przy-*

kładzie konkretnych miast (Bamberg i Lemgen);

Hans-Dieter Dyroff, *Rewaloryzacja miast w Europie*;

Wojciech Kalinowski, *Rewaloryzacja miast w Polsce*.

Prócz tego przedstawiciele władz administracyjnych i planowania przestrzennego przedstawili szczegółowo problemy przebudowy miasta Bingen, które uczestnicy mieli możliwość poznać bliżej w czasie objazdu terenowego.

W seminarium wzięło udział około 50 osób — głównie przedstawiciele służb planowania przestrzennego i studenci wyższych uczelni.

Małe miasto Ingelheim, położone nad Renem w odległości około 20 km od Moguncji, powstało stosunkowo niedawno przez połączenie kilku starych ośrodków osadniczych: Nieder Ingelheim, Ober Ingelheim, Freiweinstein (dawny port nad

Renem) i in. Wzmianki źródłowe wymieniają, że w 787 r. Karol Wielki spędzał w Ingelheim święta Bożego Narodzenia.

W tym czasie musiało tu powstać monumentalne palatium, którego relikty zachowały się do dzisiaj. Trzy obszerne, otoczone krążkami dziedzińce zamknięte były od wschodu budowlą na planie podkowy o wewnętrznej średnicy ponad 50 m, z bramą na osi, od zachodu — budowlą mieszkalną i kaplicą (ok. 55×18 m) oraz *aula regia* (62×15 m). Badania prowadzone w latach sześćdziesiątych pozwoliły na dokładne rozpoznanie pierwotnego zarysu budowli oraz późniejszych przebudów ottońskich. Dziś zachowały się ponad powierzchnią fragmenty murów, miejscami dochodzące do 3 m wysokości.

Wojciech Kalinowski

JUBILEUSZ PROF. JERZEGO REMERA

W dniu 15 kwietnia 1978 r. odbyły się w Toruniu uroczystości jubileuszowe z okazji 90-lecia urodzin prof. Jerzego Remera, twórcy polskiego konserwatorstwa. Prof. J. Remer urodził się w 1888 r. w Zatorze koło Wadowic. Studiował historię literatury i historię sztuki na Uniwersytecie Jagiellońskim w Krakowie, następnie we Francji, Niemczech i Włoszech. W latach 1916—1919 był asystentem Cesarsko-Królewskiego Urzędu Konserwatorskiego w Krakowie, a w latach 1919—1922 — konserwatorem zabytków na terenie okręgu częstochowskiego, później zaś woje-

wództwa kieleckiego. W latach 1922—1928 był konserwatorem zabytków oraz kierownikiem Katedry Historii Sztuki na Uniwersytecie im. Stefana Batorego w Wilnie. W 1928 r. został powołany na stanowisko pierwszego w naszym kraju generalnego konserwatora zabytków w Ministerstwie Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego. Pełnił tę funkcję do 1939 r. Przeprowadził w tym czasie reorganizację służby konserwatorskiej oraz utworzył Centralne Biuro Inwentaryzacji Zabytków, której działalność zapoczątkowała fachowe i systematyczne prace przy spisie polskich

zabytków. Był także inicjatorem wydawania pierwszego polskiego czasopisma konserwatorskiego pt. „Ochrona Zabytków Sztuki”, którego kontynuacją jest kwartalnik „Ochrona Zabytków”.

W 1945 r. J. Remer został wojewódzkim konserwatorem zabytków i naczelnikiem Wydziału Kultury w Urzędzie Województwa Pomorskiego w Toruniu, prowadząc także wykłady na Uniwersytecie im. M. Kopernika. W 1947 r. objął stanowisko dyrektora toruńskiego Muzeum Miejskiego (obecnie Okręgowe), organizując je w Ratuszu, który został odbudowany też